

บทที่ 3

กองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแนวทางการพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนร่วมกับนักวิจัยในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามลำดับคือ

1. สร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้นำท้องถิ่น และผู้สนใจยอมรับในสภาพบริบทของชาวอำเภอหนองปรือ ทั้งด้านองค์กร/กลุ่มที่จัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนบางกลุ่มอยู่แล้ว
2. เชิญวิทยากรมาวิเคราะห์สภาพของชุมชน (Social mapping) ร่วมกับผู้แทนของแต่ละชุมชน
3. จัดกิจกรรมให้ผู้นำท้องถิ่นและผู้สนใจศึกษาดูงาน “องค์กรสวัสดิการชุมชน” ที่ประสบความสำเร็จ
4. เข้าร่วมประชุมกับผู้นำท้องถิ่น และประธานกองทุนหมู่บ้านทุกครั้งเมื่อมีโอกาส และเริ่มการเชื่อมโยงเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมีเครือข่ายระดับตำบลอยู่ก่อนแล้ว ให้เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นถ้ามีการเชื่อมโยงเป็นระดับอำเภอ
5. กองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือได้เริ่มก่อตั้งขึ้นแล้วประมาณร้อยละ 60 เพียงแต่รอการพัฒนาให้กว้างขวาง ยั่งยืน และสามารถช่วยเหลือผู้ยากลำบากได้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

ระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

จังหวัดกาญจนบุรี

หมวดที่ 1

หมวดทั่วไป

- ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ”
- ข้อ 2 ระเบียบนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2550 เป็นต้นไป
- ข้อ 3 ที่ทำการกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ ตั้งอยู่ที่ ที่ว่าการอำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี
- ข้อ 4 คำว่า “กองทุน” หมายถึง กองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ
- ข้อ 5 คำว่า “คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ
- ข้อ 6 คำว่า “สมาชิก” สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

หมวดที่ 2

หมวดสมาชิก

- ข้อ 7 ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ ต้องเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในอำเภอหนองปรือ มาแล้วไม่น้อยกว่า 60 วัน ขึ้นไป
- ข้อ 8 ผู้สมัครต้องมีอายุตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป นับแต่วันที่สมัคร
- ข้อ 9 สมาชิกต้องเป็นผู้ที่ไม่กระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่กองทุนฯ
- ข้อ 10 คณะกรรมการกองทุนฯ มีอำนาจให้สมาชิกที่กระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่กองทุนฯ พ้นจากเป็นสมาชิกได้ โดยมีมติเสียง 2 ใน 3 ของที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนฯ
- ข้อ 11 ผู้สมัครต้องเสียค่าสมัครเป็นสมาชิกแรกเข้าคนละ 20 บาท และออมเงินสมทบกับกองทุนฯ ปีละ 400 บาท ทุกปีเมื่อครบกำหนด ถ้าครบกำหนดแล้วไม่ออมเงินสมทบถือว่าพ้นจากการเป็นสมาชิกของกองทุนฯ

- ข้อ 12 สมาชิกกองทุนฯ มีสิทธิ ที่จะได้รับสวัสดิการจากกองทุนตามที่ระเบียบกองทุนกำหนด และมีสิทธิที่จะขอข้อมูลของกองทุนฯ จากคณะกรรมการกองทุนฯ ให้ทุกคนมีข้อระเบียบอยู่
- ข้อ 13 สมาชิกมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนฯ และช่วยกันพัฒนาให้กองทุนเจริญยิ่งขึ้น
- ข้อ 14 สมาชิกพ้นจากการเป็นสมาชิกเมื่อ
- (1) ตาย
 - (2) ลาออก
 - (3) ออกตามระเบียบกำหนด
 - (4) คณะกรรมการมีมติให้ออกเกินกึ่งหนึ่ง

หมวดที่ 3

คณะกรรมการ

- ข้อ 15 ให้จัดตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ 1 คณะ ประกอบด้วยกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่า 15 คน โดยคัดเลือกจากตัวแทนของประชาชนจากทุกหมู่บ้าน ให้ดำรงตำแหน่ง ประธาน, รองประธาน, เลขา, เภรณญิก, นายทะเบียน, ฝ่ายตรวจสอบ, และกรรมการอื่นตามความเหมาะสม โดยคณะกรรมการดำรงตำแหน่ง คราวละ 4 ปี เมื่อครบกำหนดให้จับสลากออกครั้งหนึ่งและกรรมการมีสิทธิได้เลือกเข้ามาใหม่ได้ ดังนั้นกรรมการประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่หรือผู้แทน
- ข้อ 16 ตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการแต่ละตำแหน่งให้เป็นไป ตามหลักสากลนิยม
- ข้อ 17 ให้คณะกรรมการเปิดบัญชีชื่อ “กองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ” ฝากเงินไว้กับธนาคารโดยใช้หลักเกณฑ์การเบิกจ่าย 2 ใน 3 คน ผู้มีอำนาจเบิกจ่าย 3 ใน 5
- ข้อ 18 ให้คณะกรรมการพิจารณาการจ่ายสวัสดิการแก่สมาชิกตามที่ระเบียบกำหนด หรือตามความเหมาะสมจากมติที่ประชุมคณะกรรมการเสียง 2 ใน 3 ของคณะกรรมการ และกรรมการต้องเข้าร่วมประชุมเกินกึ่งหนึ่งจึงถือว่าครบองค์ประชุม มีการประชุมใหญ่ ปีละ 4 ครั้ง
- ข้อ 19 คณะกรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ
- (1) ตาย
 - (2) ลาออก
 - (3) ออกตามระเบียบกำหนด

ข้อ 20 ให้คณะกรรมการมีการประชุมกันอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 6 ครั้งต่อปี และต้องแจ้งหรือประกาศให้สมาชิกทราบผลการดำเนินงานของกองทุนฯ เป็นระยะ และมีการประชุมใหญ่ ปีละ 4 ครั้ง

หมวดที่ 4

การจ่ายสวัสดิการ

ข้อ 21 กองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ จะจ่ายเงินช่วยเหลือสมาชิกตามเกณฑ์ดังนี้

ด้านการเกิด

(1) สมาชิกที่ให้กำเนิดบุตรคนใหม่ (ชื่อสามเษภรรยา ตามที่แจ้งในใบสมัคร) เด็กมีอายุครบ 24 ชั่วโมงและสมาชิกที่เป็นพ่อหรือแม่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนฯ ก่อนเด็กคลอดไม่น้อยกว่า 6 เดือน จะได้รับเงินสวัสดิการรับขวัญเด็ก 1,000 บาท ต่อคน (เด็ก)

ด้านการแก่ (ผู้สูงอายุ)

(2) สมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุ (อายุเกิน 65 ปีขึ้นไป) เป็นสมาชิกกองทุนฯ 1-10 ปี กองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้ คนละ 200 บาทต่อเดือน

(3) สมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุ (อายุเกิน 65 ปีขึ้นไป) เป็นสมาชิกกองทุนฯ 11 ปีขึ้นไป กองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้ คนละ 300 บาทต่อเดือน

(4) สมาชิกที่เป็นผู้สูงอายุ (อายุเกิน 65 ปีขึ้นไป) เป็นสมาชิกกองทุนฯ 20 ปี กองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้ คนละ 600 บาทต่อเดือน

(5) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ ครบ 25 ปี และมีอายุครบ 65 ปีขึ้นไป กองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้คนละ 900 บาทต่อเดือน

(6) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ ครบ 30 ปีขึ้นไป และมีอายุครบ 65 ปีขึ้นไป กองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้ คนละ 1,200 บาทต่อเดือน

ด้านผู้พิการผู้ด้อยโอกาส

(7) ผู้พิการหรือผู้ด้อยโอกาสที่ไม่สามารถออมเงินสมทบกับกองทุนฯ ได้ กองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้คนละไม่น้อยกว่า 100 บาทต่อเดือน (อยู่ที่ดุลยพินิจของคณะกรรมการกองทุนฯ) ครั้วเรือนต้องเป็นสมาชิก 2 คน

ด้านการรักษาพยาบาล

(8) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนไม่ถึง 3 ปี ถ้าป่วยนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลไม่น้อยกว่า 2 คืน กองทุนฯ จะจ่ายเงินสวัสดิการให้คนละ 50 บาท ปีละไม่เกิน 12 คืน (600 บาท)

(9) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุน 3-5 ปี ถ้าป่วยนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลไม่น้อยกว่า 2 คืน กองทุนฯ จะจ่ายเงินสวัสดิการให้คนละ 100 บาท ปีละไม่เกิน 12 คืน (1,200 บาท)

(10) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ถ้าป่วยนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลไม่น้อยกว่า 2 คืน กองทุนฯ จะจ่ายเงินสวัสดิการให้คนละ 200 บาท ปีละไม่เกิน 12 คืน (2,400 บาท)

ด้านการเสียชีวิต

(11) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ 1-3 ปี ถ้าเสียชีวิตกองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้ จำนวน 6,000 บาท นับตั้งแต่เป็นสมาชิก 1 เดือน - 3 ปี

(12) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ 3 ปีขึ้นไป ถ้าเสียชีวิตกองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้ จำนวน 8,000 บาท

(13) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ 5 ปีขึ้นไป ถ้าเสียชีวิตกองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้ จำนวน 10,000 บาท

(14) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ 10 ปีขึ้นไป ถ้าเสียชีวิตกองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้ จำนวน 15,000 บาท

(15) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ 20 ปีขึ้นไป ถ้าเสียชีวิตกองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้ จำนวน 20,000 บาท

(16) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ 30 ปีขึ้นไป ถ้าเสียชีวิตกองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้ จำนวน 30,000 บาท

ด้านการศึกษา

(17) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ 1-5 ปี กองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้คนละ 100 บาท ต่อเดือน

(18) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ 6-10 ปี กองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้คนละ 150 บาท ต่อเดือน

(19) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ 11-15 ปี กองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้คนละ 200 บาท ต่อเดือน

(20) ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ 16-20 ปี กองทุนฯ จ่ายเงินสวัสดิการให้คนละ 250 บาท ต่อเดือน

ข้อ 22 เป็นสมาชิกไม่ถึง 3 ปี ถ้าออกจากการเป็นสมาชิก กองทุนฯ จะไม่จ่ายเงินออมสมทบคืน เป็นสมาชิกไม่ถึง 6 ปี ถ้าออกจากการเป็นสมาชิก กองทุนฯ จะจ่ายเงินออมสมทบคืนให้ ร้อยละ 40 เป็นสมาชิกตั้งแต่ 7 ปีขึ้นไป ถ้าออกจากการเป็นสมาชิก กองทุนฯ จะจ่ายเงินออมสมทบคืนให้ ร้อยละ 60

ข้อ 23 ถ้านอกเหนือจากนี้ให้คณะกรรมการพิจารณาเป็นกรณีพิเศษแต่ละเรื่องแต่ละราย

หมวดที่ 5

เงินกองทุน

ข้อ 24 เงินทุนของกองทุนฯ ได้มาจาก

- (1) สมาชิกออมเงินสมทบทุกคน 400 บาท ต่อคนต่อปี
- (2) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแต่ละตำบลในอำเภอหนองปรือ สมทบปีละ 20,000 บาท
- (3) กองทุนหมู่บ้านทุกกองทุนในอำเภอหนองปรือ สมทบกองทุนละ 10,000 บาท
- (4) องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งในอำเภอหนองปรือ สนับสนุนงบประมาณ สวัสดิการทั้ง 12 ด้าน และแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบล สมทบเข้ากองทุนปีละไม่น้อยกว่า 100,000 บาท
- (5) กลุ่มองค์กร และประชาชนผู้มีจิตศรัทธาบริจาค
- (6) ดอกผลกำไรของเงินทุนที่นำไปลงทุนในกิจกรรมต่าง ๆ

ข้อ 25 การบริหารเงินกองทุนฯ

- (1) ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ พิจารณำเงินกองทุนฯ ที่มีไปลงทุนในนามกิจการของกองทุนเอง หรือให้กลุ่มองค์กรในอำเภอกู้ยืมไปลงทุนได้ โดยทำสัญญากู้ยืมให้ถูกต้องชัดเจน
- (2) จำนวนเงินที่สามารถนำไปลงทุนได้นั้น ต้องไม่เกินร้อยละ 60 ของเงินกองทุนฯ ที่มีอยู่
- (3) เงินต่างๆ ของกองทุนฯ ให้คณะกรรมการผู้รับผิดชอบนำฝากไว้ที่ธนาคาร

- (4) ประธานกองทุนฯ หรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบเรื่องการเงินของกองทุนฯ สามารถเก็บเงินสดไว้ในมือได้ไม่เกิน 5,000 บาท

บทเฉพาะกาล

- ข้อ 26 ระเบียบนี้สามารถแก้ไขได้โดยที่ประชุมคณะกรรมการมีมติเสียงเป็นเอกฉันท์
- ข้อ 27 ให้คณะกรรมการกองทุนฯ ปฏิบัติการให้เป็นไปตามระเบียบนี้
- ข้อ 28 ผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกมีอายุครบ 60 ปี ไม่ต้องเสียค่าสมาชิก จะได้สวัสดิการตามระเบียบทุกข้อ

ประกาศ ณ วันที่

ลงชื่อ.....

(.....)

ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

สรุปการมอบสวัสดิการให้แก่สมาชิก
กองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

ระยะเวลา เป็นสมาชิก	การเกิด	ผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป	พิการ/ด้อยโอกาส (คนในครัวเรือนเป็นสมาชิก)	เจ็บป่วย	เสียชีวิต	ช่วงเวลาดึกษา
1 เดือนขึ้นไป	-	-	-	50 บ./คืน	6,000	-
6 เดือนขึ้นไป	1,000	-	-	50 บ./คืน	6,000	-
1-3 ปี	1,000	200	100	50 บ./คืน	6,000	100 บ./เดือน
1-10 ปี	1,000	200	100	50-100 บ./คืน	6,000-8,000	100-200 บ./เดือน
3-5 ปี	1,000	200	100	100 บ./คืน	6,000-8,000	100 บ./เดือน
3 ปีขึ้นไป	1,000	200	100	100 บ./คืน	8,000	100 บ./เดือน
5 ปีขึ้นไป	1,000	200	100	100 บ./คืน	10,000	150 บ./เดือน
6 ปีขึ้นไป	1,000	200	100	200 บ./คืน	10,000	200 บ./เดือน
11-15 ปี	1,000	300	100	200 บ./คืน	15,000	200 บ./เดือน
11-19 ปี	1,000	300	100	200 บ./คืน	15,000	200-250 บ./เดือน
16-20 ปี	1,000	300	100	200 บ./คืน	15,000	250 บ./เดือน
20-24 ปี	1,000	600	100	200 บ./คืน	20,000	-
25-29 ปี	1,000	900	100	200 บ./คืน	20,000	-
30 ปีขึ้นไป	1,000	1,200	100	200 บ./คืน	30,000	-

รายงานการประชุม ครั้งที่ 1/2550

คณะกรรมการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

วันอังคาร 16 ตุลาคม พ.ศ. 2550

ห้องประชุมที่ว่าการอำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี

.....

วาระการประชุม

- วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ
- 1.1 ความเป็นมาของกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ
 - 1.2 วัตถุประสงค์การประชุม ครั้งที่ 1/2550
- วาระที่ 2 เรื่องเพื่อพิจารณา
- 2.1 ระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ
 - 2.2 แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ
 - 2.3 การเปิดบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ
 - 2.4 แนวทางการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ
- วาระที่ 3 เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายวัลลภ	รูปชาติ	กำนันตำบลหนองปลาไหล
2. นายประจวบ	ปานจตุรัตน์	ผญบ.หมู่ 14 ตำบลหนองปลาไหล
3. นายมานะ	อินทรมณี	ผญบ.หมู่ 11 ตำบลหนองปลาไหล
4. นายมาโนช	วิเศษสิงห์	ผญบ. หมู่ 9 ตำบลหนองปลาไหล
5. นายองอาจ	มั่งคั่ง	ผญบ. หมู่ 8 ตำบลหนองปลาไหล
6. นายพุดชาติ	รักน้อย	ผญบ.หมู่ 1 ตำบลหนองปลาไหล
7. นางสาวเนียง	แก้วดอนไพร	ผช.ผญบ.หมู่ 2 ตำบลสมเด็จเจริญ
8. นางปราณี	รุ่งรัตนพงษ์พร	ส.อบต. หมู่ 3 ตำบลสมเด็จเจริญ
9. นายสมจิต	เปรมบำรุง	ผญบ. หมู่ 3 ตำบลหนองปลาไหล
10. นายพิศิษฐ์	ยินดีวี	นักวิจัยฯ และคณะทำงาน ศจพ.ปชช.ก.

เปิดประชุมเวลา 09.30 น.

นายวัลลภ รูปชาติ ทำหน้าที่ประธานการประชุมคณะกรรมการ (ก่อตั้ง) กองทุนสวัสดิการ
ชุมชนอำเภอหนองปรือ

วาระที่ 1 เรื่องแจ้งเพื่อทราบ

1.1 ความเป็นมาของกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

ประธาน แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า การประชุมในครั้งนี้สืบเนื่องมาจากการวิจัยฯ ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ร่วมกับ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และ สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 ที่ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่เดือนเมษายน และได้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนมาถึงเมื่อการประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้านครั้งที่ผ่านมานายอำเภอวิฑิต มาไพศาลสิน ได้ให้แนวทางการดำเนินงานด้วยการกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อดำเนินงานกองทุนให้มีประสิทธิภาพ โดยมอบหมายให้ พัฒนาการอำเภอหนองปรือเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้วย และในคราวการประชุมการจดทะเบียนนิติบุคคลกองทุนหมู่บ้าน ก็ได้มีการประชุมร่วมกันกับประธานกองทุนหมู่บ้านแล้ว และได้ร่างใบสมัครสมาชิก และระเบียบกองทุนฯ เพื่อให้ท่านกลับไปพิจารณา และได้นัดให้มีการประชุมในวันอังคารที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2550 ในครั้งนี้เป็นครั้งที่ 1/2550

1.2 วัตถุประสงค์การประชุมครั้งที่ 1/2550

ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า การประชุมในครั้งนี้ จะเป็นการร่วมกันพิจารณา ระเบียบ แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนฯ การเปิดบัญชี กองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

วาระที่ 2 เรื่องเพื่อพิจารณา

2.1 ระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

ประธานได้ให้กรรมการ (ก่อตั้ง) ได้นำร่างระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ ขึ้นมาเพื่อร่วมกันพิจารณา เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และให้เกิดผลการดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ที่ประชุม มีมติ แกไข และเพิ่มเติมระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือหลายรายการ เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ และสามารถส่งผลให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 แต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

ประธาน ได้เสนอให้ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาคณะกรรมการที่จะมาร่วมกันดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ ซึ่งในการพิจารณาคณะกรรมการชุดแรกนี้เป็นชุดก่อ

การที่จะทำให้การดำเนินงานกองทุนฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามระเบียบกองทุนที่ได้ร่วมกันพิจารณาแล้ว

ที่ประชุมได้เสนอรายชื่อคณะกรรมการจากหลายส่วนหลายฝ่าย ประกอบด้วย

1. นายวัลลภ	รูปชาติ	ประธาน
2. นางปราณี	รุ่งรัตน์พงษ์พร	รองประธาน
3. นางสุมิตรา	หล่อทอง	รองประธาน
4. นายสมจิตร	เปรมบำรุง	เลขานุการ
5. นายธนพล	เปรมปรีดี	ผู้ช่วยเลขานุการ
6. นายสนั่น	ติเยาว์	ผู้ช่วยเลขานุการ
7. นางสาวปราณี	กึ่งทัพหลวง	เหรัญญิก
8. นางสาวเหมรัตน์	พานเจริญ	ผู้ช่วยเหรัญญิก
9. นางสาวชล	แซ่ไหล	ผู้ช่วยเหรัญญิก
10. นายมานิช	วิเศษสิงห์	ประชาสัมพันธ์
11. นางสาวเนียง	แก้วดอนไพร	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์
12. นายสมบัติ	ทรัพย์สมบูรณ์	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์
13. นายมานะ	อินทรมณี	นายทะเบียน
14. นายประจวบ	ปานจรรย์รัตน์	ผู้ช่วยนายทะเบียน
15. นายสายัน	เกลียวกัน	ผู้ช่วยนายทะเบียน
16. นายเทอดศักดิ์	อินนา	ผู้ตรวจสอบ
17. นายสุรสิทธิ์	รุ่งรัตน์พงษ์พร	ผู้ตรวจสอบ
18. นางลิ่ง	สงเจริญ	ผู้ตรวจสอบ
19. นายชุมฉั่น	วงษ์ไสว	ผู้ตรวจสอบ
20. นายประชุม	หลิมย่านกรวย	ผู้ตรวจสอบ
21. นายประสิทธิ์	เล่าเปี่ยม	ผู้ตรวจสอบ
22. ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้แทนทุกหมู่บ้าน	กรรมการฝ่ายส่งเสริม	

2.3 การเปิดบัญชีกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

ประธาน ขอให้ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาผู้รับผิดชอบด้านการเบิก ถอนเงิน เนื่องจากว่า การดำเนินงานต้องมีผู้ที่เหมาะสมกับการรับผิดชอบด้านการเงิน ที่ประชุมมีมติให้กำหนด

ผู้รับผิดชอบจำนวน 5 คน และให้ผู้มีอำนาจลงนาม เบิก ถอนเงิน โดยการเปิดบัญชี “กองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ” ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาบ่อพลอย หน่วยบริการเคลื่อนที่ อำเภอหนองปรือ โดยให้ผู้มีอำนาจลงนาม จำนวน 3 ใน 5 คน ประกอบด้วย

1. นายวัลลภ รูปขำดี
2. นางปราณี รุ่งรัตนพงษ์พร
3. นางสาวปราณี กิ่งทัพหลวง
4. นายมานิช วิเศษสิงห์
5. นายประจวบ ปานจรรย์รัตน์

2.4 แนวทางการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

ประธาน ได้เสนอว่าในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ ในระยะเริ่มต้นนั้น ให้เริ่มจากการรับสมัครสมาชิกกองทุนสวัสดิการฯ จากหมู่บ้านของทุกตำบลในอำเภอหนองปรือ ที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านก่อน และค่อยขยายผลไปยังครัวเรือน และรายบุคคล ต่อไป ซึ่งขอให้ร่วมกันตั้งเป้าหมายไว้ว่า ในช่วง 3 เดือนนี้ ให้ร่วมกันส่งเสริมให้มีการออมจำนวน ตำบลละ 200 คน รวมถึงในเขตเทศบาลด้วย ประมาณการไว้จำนวนทั้งสิ้น 800 คน

ที่ประชุม มีมติเห็นชอบ และให้ร่วมกันขยายผลให้ครอบคลุมทั้งอำเภอหนองปรือ และขยายผลไปสู่การเรียนรู้ไปยังอำเภอข้างเคียงต่อไป

วาระที่ 3 เรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี)

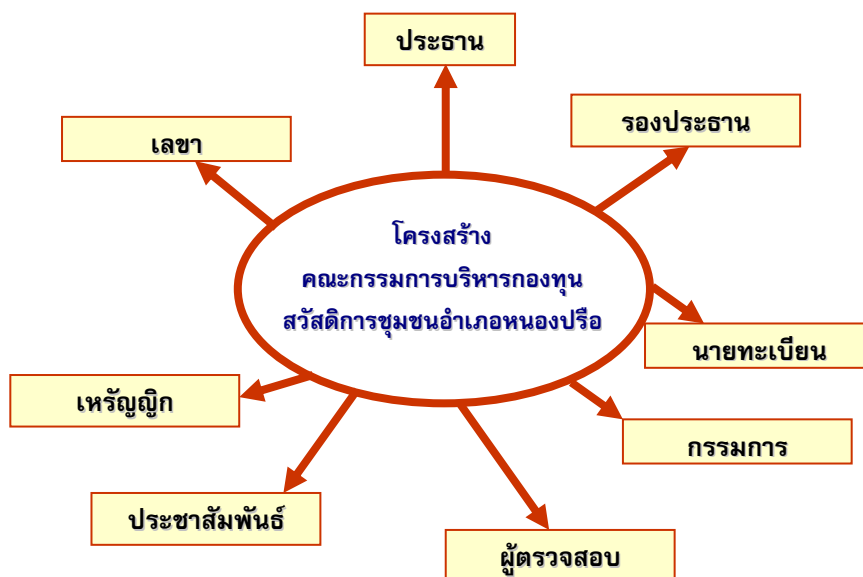
ประธานสอบถามในที่ประชุมว่ามีใครจะเสนอเรื่องอื่น ๆ อีกหรือไม่ ที่ประชุมไม่มีผู้ใดเสนอ ประธานกล่าวปิดประชุม

ปิดประชุมเวลา 12.45 น.

นายพิศิษฐ์ ยินดีวี ผู้บันทึกรายงานการประชุม

นายวัลลภ รูปขำดี ผู้ตรวจสอบรายงานการประชุม

สรุปโครงสร้างการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ

สรุประบบสวัสดิการที่จัดให้แก่สมาชิก

การถอดบทเรียน

วัตถุประสงค์ในการถอดบทเรียน

1. เพื่อสรุปประสบการณ์การทำงานของคุณะทำงานในการทำกิจกรรมการวิจัย
2. เพื่อถอดบทเรียนการทำกิจกรรมของชุมชน และ คณะวิจัย สรุปเป็นองค์ความรู้นำไปใช้ในกระบวนการขับเคลื่อนงานโครงการวิจัยต่อไป

วิธีดำเนินการถอดบทเรียน

1. การสัมภาษณ์
 - การสัมภาษณ์เชิงลึก
 - การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
2. การสนทนากลุ่ม
3. การสังเกตการณ์ทำกิจกรรม
4. การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม

เป้าหมาย

1. การเชื่อมร้อยเครือข่ายชุมชน องค์กรชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการสร้างสวัสดิการชุมชน
2. การก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ เป็นองค์กรทางสังคมที่รวบรวมจิต

สาระของชุมชน

3. สร้างศักยภาพของผู้นำในการเสริมสร้างวิถีชีวิตชุมชน
4. ก่อเกิดศูนย์ข้อมูล ข่าวสารชุมชนระดับ หมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ

กลุ่มเป้าหมาย

1. กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
2. นายก ผู้บริหาร และสมาชิก องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล
3. กลุ่ม องค์กร ชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

แผนปฏิบัติการ

1. ประชุมทำความเข้าใจในเรื่องกระบวนการ และวิธีการศึกษาวิจัยร่วมกับกลุ่มนักวิจัยบุคคลภายนอกชุมชน
2. คณะผู้วิจัยบุคคลภายนอกชุมชนเยี่ยมชุมชน หมู่บ้าน ตำบล เพื่อแนะนำตัว และแนะนำโครงการ รวมทั้งแสวงหานักวิจัยในท้องถิ่น
3. ประชุมทำความเข้าใจกับนักวิจัยในท้องถิ่นในเรื่องประเด็น วัตถุประสงค์ และบทบาทในการศึกษาวิจัย
4. สร้างเครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชน ข้อมูลผู้ยากลำบากในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนในอำเภอหนองปรือ
5. กระบวนการศึกษาวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research = PAR) เพื่อที่จะทำให้เกิดรูปแบบ (Model) ของการพัฒนาเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนในแต่ละตำบล อันจะนำไปสู่การบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างกองทุนสวัสดิการชุมชนของทั้งอำเภอ บนฐานการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในอำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี
6. สร้างและทดลองดำเนินการเชื่อมโยงกิจกรรมการดูแลสวัสดิการสำหรับกลุ่มผู้ยากลำบาก โดยอาศัยศักยภาพของกองทุนเครือข่ายและทุนทางสังคมในระดับตำบล และระดับอำเภอให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายผู้ยากลำบาก อันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง ทั้งในมิติของการขยายพื้นที่ การขยายบริการ หรือขยายกลุ่มเป้าหมายที่เกินกว่าขอบเขตเดิมของกองทุน

การก่อเกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอหนองปรือ

กลุ่มนักวิจัยจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานวิจัยหลายมิติ และที่สำคัญได้แก่การวิจัยสังคมวิทยา ในรูปของสหวิชาการ ประธานโครงการวิจัยเป็นนักวิชาการอาวุโส มีประสบการณ์สูงในงานวิจัยสังคมศาสตร์เชิงคุณภาพ หลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมฐานล่างโดยทั้งสิ้น ได้แก่ โครงการวิจัยเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน จุดนี้เองทำให้ทราบว่าการขับเคลื่อนองค์กรชุมชนของคนเมืองกาญจน์มีระบบการบริหารจัดการ และความต้องการพัฒนาอะไร และยังสามารถค้นพบว่ากลุ่มองค์กรที่มีอยู่ในชุมชนสามารถที่จะดูแลสมาชิกในชุมชนให้เกิดการดำรงชีวิตให้มีความสุขได้อย่างไร

การเข้าไปทำความเข้าใจในชุมชนของคณะนักวิจัย ที่ผ่านการประชุมกันนั้น ผู้ใหญ่บ้านประจำเดือนของอำเภอหนองปรือ ในทุกวันที่ 2 ของเดือน และการเข้าทำความเข้าใจกับชุมชนในวัน

ประชุมประชาคมหมู่บ้านที่กำหนดขึ้นหลังจากการมีการประชุมอำเภอแล้ว ของหมู่บ้านในตำบลต่าง ๆ ยิ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับคณะนักวิจัย ว่า การวิจัยในครั้งนี้ได้รับความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของชุมชน แกนนำชุมชน แกนนำกลุ่ม องค์กรในชุมชน เป็นผู้ที่มีความสำคัญกว่านักวิจัยที่ให้ความสนใจต่อการสร้างความอยู่ดีมีสุขให้กับสมาชิกในชุมชน ซึ่งในเบื้องต้นนักวิจัยคาดการณ์ว่าคงไม่เป็นการยากที่จะเข้าไปทำงานในชุมชน ที่ได้มีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครสวัสดิการสังคมไว้แล้วทุกตำบล ของสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 และได้มีการอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคม ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาญจนบุรี มีอาสาสมัครพัฒนาสังคมและแกนนำอยู่ทุกหมู่บ้าน

กระแสของการจัดสวัสดิการสังคมเข้ามาในอำเภอหนองปรือ ประมาณต้นปีงบประมาณ 2548 ต่อปีงบประมาณ 2549 โดย สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 ด้วยแนวคิดของการสร้างสังคมเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาสังคม ผ่านชุมชนตามภารกิจของสำนักงาน ฯ แต่เมื่อถามในเชิงวิชาการจากการสำรวจข้อมูลชุมชน และข้อมูลองค์กรชุมชน พบว่า ประชาชนในอำเภอหนองปรือ ได้จัดทำสวัสดิการกันมานานแล้ว ซึ่งคนหนองปรือไม่รู้ด้วยซ้ำว่านั่นคือสวัสดิการ ทุกหมู่บ้านมีการจัดสวัสดิการโดยใช้ชื่อว่า “฼าปนกิจ” คณะนักวิจัยไม่รู้มาก่อนเลยว่า มีการ “เล่น฼าปนกิจ” ผลจากการสำรวจข้อมูลทุกหมู่บ้าน จะมีกระแสเงินสดหมุนเวียนเพื่อใช้ในการจัดการงานศพของผู้เสียชีวิตที่ได้รับจากกลุ่ม฼าปนกิจอย่างน้อย ศพละ 12,000 บาท ในระยะเริ่มต้นของ฼าปนกิจ มาจากพระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ที่วัดในตำบลหนองปรือ ซึ่งต่อมาท่านได้รับตำแหน่งเจ้าอาวาสดูแลปกครองวัดหนองไม้เอ้อยู่ในหมู่ที่ 2 บ้านหนองไม้เอ้อย พระคุณเจ้าเป็นพระนักพัฒนา ได้ใช้เวลาในช่วงที่ท่านบิณฑบาตร ได้พบเห็นสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน และสภาพการจัดงานศพในวัดหนองไม้เอ้อย ที่มีความขาดแคลนทุนทรัพย์ในการจัดงานศพ ในอดีตต้องมีการกู้หนี้ยืมสินจากนายทุนมาจัดงานศพ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร ปลูกข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และรับจ้าง ทุกครัวเรือนเป็นหนี้เป็นสินกัน การเล่น฼าปนกิจของหมู่บ้านหนองไม้เอ้อยนับได้ว่าเป็นการก่อกำเนิดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญ สามารถขยายผลไปยังอยู่หมู่บ้านข้างเคียง และกระจายครอบคลุมไปทุกหมู่บ้าน ข้ามตำบลไปสู่ ตำบลหนองปลาไหล และตำบลสมเด็จเจริญ

การกระจายของ฼าปนกิจ มาจากผลประโยชน์ที่ได้รับเป็นตัวเงิน ซึ่งเป็นการเก็บจากการเสียชีวิตศพละ 10 บาท ต่อสมาชิกหนึ่งคน สำหรับในเขตหมู่บ้านหนองไม้เอ้อยมีสมาชิกเล่น฼าปนกิจจำนวนมากว่า 2,300 ราย นั้นหมายความว่า ถ้ามีการเสียชีวิตหนึ่งคน จะมีเงินสำหรับทำศพแล้วไม่น้อยกว่า 23,000 บาท จำนวนเงินเบื้องต้นนี้สามารถที่จะทำให้เจ้าภาพมีเงินมาจัดงานศพ โดยที่ไม่ต้องเป็นหนี้เงินกู้ที่ต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อเดือน ซึ่งเป็นการสร้างภาระให้กับสมาชิกในครัวเรือนที่

ต้องหาเงินมาใช้หนี้หลังจากการศพเสร็จสิ้นลง จะเห็นได้ว่าการก่อเกิดสวัสดิการชุมชนโดยชุมชนมีความยั่งยืนมาได้จนถึงทุกวันนี้ซึ่งเป็นระยะเวลา มากกว่า 10 ปีแล้ว ที่ได้มีการเล่นฌาปนกิจกัน ปัจจุบันเจ้าอาวาสวัดหนองไม้เอื้อยได้มรณภาพไปแล้ว แต่ฌาปนกิจกลับขยายมากขึ้น โดยที่ไม่ได้ยึดติดกับตัวของเจ้าอาวาสวัดหนองไม้เอื้อยเลย ข้อสงสัยนี้เกิดขึ้นกับพวกเรานักวิจัยเป็นอย่างมาก ในเบื้องต้นได้สอบถามว่าใครเป็นผู้จัดการกองทุนฌาปนกิจนี้ต่อจากเจ้าอาวาสที่เป็นผู้ริเริ่ม คำตอบจากหมู่บ้านที่ผ่านมาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นกลุ่ม ๆ ที่มีสมาชิกในชุมชนหลายระดับอายุ อาชีพ และตำแหน่งหน้าที่ให้คำตอบตรงกันแบบแย้งกันตอบว่า “พวกเราเริ่มกันหาหมู่บ้านในระยะเริ่มต้นผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จะเป็นผู้ดำเนินการ ตอนนี้นำพวกเราที่เป็นสมาชิกได้รวมตัวกันแบ่งหน้าที่กันทำงาน มีคนไปเก็บเงินตามบ้านต่าง ๆ หลังจากที่ได้รับข่าวว่ามีคนตายในชุมชน โดยที่คนในครอบครัวของคนตายมาแจ้งที่ประธาน หรือคณะกรรมการกองทุนฌาปนกิจ ช่วงระยะเวลาไม่ทันข้ามคืนพวกเราก็เก็บเงินได้เกือบครบจากสมาชิกที่เล่นฌาปนกิจ สำหรับบ้านส่วนที่เหลือที่ยังไม่ได้เก็บสมาชิกในครัวเรือนคนที่มางานศพก็จะนำเงินมามอบให้ที่โต๊ะรับเงินของฌาปนกิจ การสื่อสารของหมู่บ้านจะใช้หอกระจายข่าวประกาศว่าขณะนี้ไม่มีใครเสียชีวิตในหมู่บ้าน จะมีการประชาสัมพันธ์กันไปพร้อมเลยว่า ขอให้แต่ละบ้านเตรียมนำเงินค่าฌาปนกิจมามอบให้ด้วย ทั้งที่มีคนไปเก็บตามสายของหมู่บ้าน และนำมามอบให้ที่โต๊ะในงานศพ” การบริหารจัดการกองทุนฌาปนกิจหมู่บ้าน มีการกำหนดค่าตอบแทนผู้เก็บเงินตามบ้านด้วยโดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ คนเก็บจะได้ 10 เปอร์เซ็นต์

การเริ่มต้นสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน หรือช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชนได้จะทำให้เกิดกระบวนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีหลายคนในครอบครัวเสียชีวิตติด ๆ กัน ก็ไม่ได้มีคำครหาจากสมาชิกเลย กลับเป็นการได้รับความเห็นอกเห็นใจจากสมาชิกมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าในครัวเรือนจะเสียชีวิตเกือบหมดสมาชิกผู้นั้นก็ยังไม่ยอมที่จะหยุดการเป็นสมาชิก มีการตอบแทนคุณกันมากกว่าค่าสมาชิกรายศพเสียด้วยซ้ำ นอกจากจะเสียค่าสมาชิกแล้ว ยังมีการใส่ซองช่วยงานอีกตามกำลังและยังไปออกแรงช่วยงานศพในหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่ตนถนัด บางคนเริ่มจากช่วยกางเต็นท์ เहारโลมาปรับพื้นที่ ขนเก้าอี้จากวัด หรือช่วยงานครัว งานพิธีกรรมต่าง ๆ สายสัมพันธ์ของคนในหมู่บ้านเป็นระบบความเป็นอยู่ของครอบครัวขยาย ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน การแยกครัวหลังจากออกเรือนแล้วถือได้ว่าเป็นการสร้างอาณาจักรของสายสัมพันธ์ให้ขยายออกไปสู่จำนวนหลังคาเรือนที่เพิ่มขึ้น ส่งผลถึงการพัฒนาที่จะตามมาจากหน่วยงานราชการ

เมื่อพูดถึงหน่วยงานราชการที่สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม องค์กร หรือกองทุน คำตอบที่ได้รับกลับไม่ใช่คำตอบที่ได้รับความพึงพอใจ เสียงส่วนใหญ่บอกว่ามาสร้างภาระให้มากกว่า แต่บางเสียงก็บอกว่า

อย่างน้อยก็มีประโยชน์อยู่เหมือนกัน หน่วยงานราชการที่เข้าถึงชุมชนมากที่สุดและมีกลุ่ม สมาชิก ครอบคลุมทุกหมู่บ้านได้แก่หน่วยงานของสาธารณสุข ที่มาจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) โดยกำหนดให้มี จำนวน อสม. ตามจำนวนของหลังคาเรือน โดยปกติแล้วจะมีการจัดให้มี อสม. 1 คน ต่อ 10 หลังคาเรือน ใช้ภาษาเรียกกลุ่มหลังคาเรือนที่รับผิดชอบว่า “ระแวก” ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า จำนวน อสม. มีเป็นจำนวนมากที่สามารถดูแลด้านสุขภาพของสมาชิกในชุมชนได้อย่างทั่วถึง ในปัจจุบันนี้ อสม. มิได้ทำหน้าที่เพียงดูแลด้านสุขภาพอย่างเดียวแล้ว หลังจากที่ได้มีการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบ สุขภาพ (สป.รส.) และได้มีพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สป.สช.) อสม. มาทำหน้าที่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านสุขภาพ ซึ่งยังคงยึดหลักด้านสุขภาพเป็นฐานที่สำคัญ กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการรณรงค์ เพื่อสร้างความรู้ และกระตุ้นความเข้าใจในการดูแลรอบด้านที่ เกี่ยวเนื่องกับสุขภาพ เช่น การรณรงค์ใช้หัวดก ไข่เล็ดออก เป็นต้น

หน่วยงานพัฒนาชุมชนอำเภอ มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนตามชื่อของหน่วยงาน การ สร้างอาสาสมัครพัฒนาชุมชน (อช.) มีพื้นที่ดำเนินงานครอบคลุมทั้งอำเภอหนองปรือ แต่กลับมีจำนวน เจ้าหน้าที่ทำงานเพียง 5 คน มีภาระงานที่สำคัญคือการบริหารจัดการ กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.), กองทุนหมู่บ้าน (กทบ.) และเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านระดับตำบล อำเภอ, กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต, กลุ่มอาชีพ, และงานตามที่กรมการพัฒนาชุมชนจะสั่งการ ซึ่งในขณะนี้ได้มีการตื่นตัวเรื่อง การจัดทำแผนชุมชน เพื่อรองรับกับโครงการอยู่ดีมีสุข ที่มีงบประมาณส่งตรงมายังหมู่บ้าน และยังมี ภารกิจในการจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านให้เป็นนิติบุคคลอีก คณะกรรมการหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ ว่าทำไมถึงต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล อยู่อย่างเดิมก็ได้อยู่แล้ว ไม่เห็นจะต้องยุ่งยากอะไร กองทุนไหน มีการบริหารจัดการดี ก็ดีไป แต่กองทุนไหนบริหารจัดการไม่ดี ก็หุดหายเหลือไม่เท่าเก่า

หน่วยงานส่งเสริมการเกษตรระดับอำเภอ เริ่มเฟื่องฟูเรื่องศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ประจำ ตำบล มีผู้อำนวยการศูนย์ฯ และคณะกรรมการศูนย์ฯ ทำท่าทางว่าจะไปได้ดี แต่ดำเนินการจริงไม่ได้ ตอนนั้นเห็นป้ายแต่มิได้เห็นอาคารที่มีความสง่างามเหมือนดั้งเดิม กิจกรรมต่าง ๆ ที่เคยรุ่งเรืองกลับ หายไปอย่างไร้ร่องรอย เช่น การส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมี การนำแม่ปุ๋ยมาผสมใช้เอง และการเน้นหนักการ เพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยวในชุมชน ที่มีการประสานงาน และทำสัญญาสามฝ่าย กับ ภาครัฐกิจ ราชการ และประชาชน

หน่วยงานสาธารณสุขอำเภอ มีบทบาทสำคัญที่ดูแลด้านสุขภาพของประชาชน ตลอดจนการ ป้องกัน ฟื้นฟู และพัฒนาระบบสุขภาพของชุมชนให้เป็นไปตามนโยบายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ขึ้น ที่ผ่านมามีปรากฏเด่นชัด ด้านใช้หัวดก สามารถที่จะรณรงค์ และตรวจสอบไม่ให้มีเชื้อแพร่ระบาดใน อำเภอหนองปรือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านสวัสดิการของ อสม. ในระดับอำเภอมีความก้าวหน้าเป็นไป

อย่างมาก ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากนักวิชาการสาธารณสุขที่ทำงานอยู่ในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ร่วมกับ เครือข่าย อสม. ระดับอำเภอ ร่วมกันบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ครอบคลุมการดูแลการรักษาพยาบาล ที่ใช้บัตรทอง ท. มีสิทธิลดหย่อนค่าห้องพิเศษ และการช่วยเหลือค่าทำศพสมาชิก อสม. (ยังเป็นเพียงการให้สวัสดิการแก่สมาชิกในวงแคบเท่านั้น) ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังมี การเริ่มต้นคุ้มครองสมาชิกได้ทั้งอำเภอหนองปรือ

หน่วยงานที่สำคัญในระดับอำเภอที่มีสมาชิกขยายครอบคลุมทั้งอำเภอ ได้แก่ ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนประจำอำเภอ ยังคงโดดเด่นด้านการถ่ายทอด การอบรม การส่งเสริมความรู้สู่ประชาชนที่เป็นนักเรียนนอกโรงเรียน ในตำบลสมเด็จพระเจริญถึงกับมีการก่อตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ที่ใช้พื้นที่โครงการพระราชดำริฯ มาดำเนินการจัดตั้ง และสาธิตการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อหวังผลต่อไปว่าจะได้ขยายผลไปสู่ชุมชน

หน่วยงานใหม่เอี่ยมที่เข้าไปในอำเภอหนองปรือ คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาญจนบุรี ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 2 และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 ถ้าเปรียบเทียบชั้นกระดูกแล้ว สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 4 มีชื่อชั้นมากกว่า มีการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เช่นการชดเชยระดับครัวเรือน การสงเคราะห์ทุนการศึกษาบุตรในโรงเรียน พื้นฐานที่ได้รับงบประมาณมาจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล การสงเคราะห์คนพิการ คนยากไร้ คนยากลำบาก ผู้ติดเชื้อ คนชรา ให้ได้รับเบี้ยยังชีพเป็นราย ๆ ไปที่ไม่ซ้ำซ้อนกับท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้ช่วยเหลือไว้แล้ว และยังมีการคัดกรองจากระดับหมู่บ้านด้วยการจัดทำประชาคมเพื่อรับรองผู้ที่ได้รับการสงเคราะห์นั้น ๆ การขยายผลเครือข่ายสวัสดิการสังคม รวมทั้งการจัดตั้งอาสาสมัครพัฒนาสังคม (อพม.) ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาญจนบุรี ที่ได้อาสาสมัครที่มีหน้าตาละม้ายคล้ายคลึงกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และได้จัดตั้ง อพม. แกนนาระดับอำเภอไว้ด้วยที่มาจากแกนนำระดับตำบล เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แต่ไม่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนว่าในรอบปีงบประมาณจะดำเนินกิจกรรมอะไร กับใคร ในชุมชน

หน่วยงานที่สำคัญที่สุดได้แก่หน่วยงานกรมการปกครอง (นายอำเภอหนองปรือ) ที่ดูแล และกำกับกำกับการดำเนินงาน ของ กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น (นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปรือ หนองปลาไหล และสมเด็จพระเจริญ ตลอดจนรวมไปถึงนายกเทศมนตรีตำบลหนองปรือ) ที่มีการบริหารจัดการใกล้ชิด และครอบคลุมประชากรมากที่สุด มีทั้งงบประมาณ บุคลากร ทรัพย์สิน ยานพาหนะ ฯลฯ ที่สามารถให้บริการกับประชาชนได้อย่างทั่วถึง และ

สร้างแนวทางการพัฒนาได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ด้านสวัสดิการในกลุ่มของหน่วยงานสยามหาไทยนี้ เห็นได้ชัดจากมีกองทุนสวัสดิการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่ช่วยเหลือครอบครัวของสมาชิก ในด้านการรักษาพยาบาล และการเสียชีวิต ก็ยังนับได้ว่า ยังมีกองทุนในระดับอำเภออีกหนึ่งกองทุน

บทเรียนการประสานภาคีภาคราชการ

ภาคีราชการมีความสำคัญมากต่อการสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรชุมชนที่ได้คิด และได้ ร่วมกันกระทำ เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับสมาชิก ในบางครั้งภาคีราชการหลายหน่วยงานให้ความสำคัญ กับตัวบุคคลที่เป็นผู้นำที่เป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มากเกินไปจนละเลยความรู้ความสามารถ ของแกนนำทางธรรมชาติที่เสียสละและทุ่มเทพลังที่มีอยู่เพื่อความสุขของสมาชิกในชุมชน จึงทำให้การ ขับเคลื่อนกลุ่มองค์กรทำไปโดยความเกรงใจจากสมาชิกในชุมชน จนทำให้เกิดความเสียหายของกองทุน ที่ภาครัฐได้จัดตั้งขึ้น เช่น กขคจ. กทบ. เมื่อเกิดความเสียหายภาครัฐก็พยายามไล่เบี้ยกับผู้นำที่ได้รับการ จัดตั้งเหล่านั้น สะท้อนให้เห็นถึงการประสานงานที่เป็นปัจเจกบุคคล ภาคีราชการก็ยอมรับเพียงตัว บุคคล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแกนนำพลังขับเคลื่อนบางท่านเป็นนักพัฒนา แต่ก็มีบางท่านไม่สนใจการ พัฒนาใช้เพียงตำแหน่งผู้นำที่ติดตัวไปจนเกษียณอายุ และเกิดความเกรงใจจากภาคีราชการไม่ยอมให้ ขาดตอนการประสานงาน และต้องให้ความสำคัญกับตำแหน่งโดยประเพณี จึงทำให้การประสานจากภาคี ราชการออกมาในรูปตัวบุคคล

เป็นข้อค้นพบที่น่าสนใจและมีความสำคัญยิ่งว่า พลังการขับเคลื่อนระบบสวัสดิการชุมชนจะอยู่ เพียงปัจเจกบุคคลนั้นไม่ได้ ถ้าผู้นำขาดความกระตือรือร้น หรือมีความขัดแย้งกันเอง ก็ไม่สามารถ ผลักดันให้สวัสดิการชุมชนขับเคลื่อนไปเพื่อคุ้มครองสมาชิกในชุมชนได้อย่างทั่วถึง

บทเรียนการบริหารจัดการคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน

จากการศึกษา ข้อมูล และการสัมภาษณ์กลุ่ม ปราชญ์ชัดเจนว่าการทำงานของกลุ่มต่าง ๆ มีแกน นำเพียง 2-3 คนที่เป็นแกนนำหลักในการขับเคลื่อนงานของหมู่บ้าน และตำบล ระหว่างการขับเคลื่อน การวิจัยขั้นตอนการทดลองจัดตั้งกลุ่ม/คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ มีแกนนำ ระดับตำบลที่เป็นกำนันตำบลหนองปลาไหล อาสาสมัครขึ้นมาจัดการกองทุนฯ ด้วยการรวบรวมผู้ใหญ่บ้าน ในตำบลหนองปลาไหล ตำบลหนองปรือ ตำบลสมเด็จเจริญ และเชิญสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หนองปรือ สมเด็จเจริญ หนองปลาไหล ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม องค์กร ที่มี อยู่ในตำบลเข้ามาร่วมกันเป็นคณะกรรมการในระยะแรกของการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอ

หนองปรือ แต่ก็ยังมีผู้นำบางคนที่ไม่ให้ความสนใจ และมีบางคนเกิดความไม่พอใจที่คณะกรรมการชุดนี้มาบริหารงานกองทุน แต่ก็ไม่กล้าที่จะต่อต้าน หรือโต้แย้งอย่างเปิดเผย นั่นอาจจะเป็นเพียงความรู้สึกส่วนตัวที่ตนเองไม่ได้มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารงานกองทุน ซึ่งเป็นเพียงผู้นำบางคนเท่านั้นที่เป็นส่วนน้อยของผู้นำทั้งหมด

การประชุมคณะกรรมการกองทุนฯ ได้รับการส่งเสริมจากนายอำเภอหนองปรือเป็นอย่างดี โดยใช้วาระการประชุมของอำเภอเพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของกองทุนฯ และยังให้ใช้สถานที่ว่าการอำเภอหนองปรือเป็นสถานที่ตั้งของกองทุนฯ รวมถึงการเป็นที่ปรึกษาของกองทุนฯ อีกด้วย แต่การประชุมของคณะกรรมการกองทุนฯ ก็ยังไม่ได้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นทางการนัก นั่นหมายถึง การขาดการวางแผน การกำหนดเป้าหมายร่วมกันของคณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนฯ ในอดีตเคยมีการจัดตั้งกองทุนคล้าย ๆ กันแบบนี้ในหลายหมู่บ้าน แต่ก็ต้องล้มเลิกไปเพราะเนื่องจากว่า แกนนำการจัดตั้งไม่มีเวลา และไม่มีการประชุมสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ในบางครั้งผู้นำหมู่บ้านไม่ได้การคัดเลือก และไม่ยอมชี้แจงสถานะของกองทุนฯ ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย และไม่มีการติดตามของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง เพราะความเกรงใจดีต่อผู้นำคนนั้น

เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มฌาปนกิจระดับหมู่บ้าน ตำบลแล้ว เห็นช่องทางที่สามารถจะพัฒนาเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอได้ ด้วยการนำสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถจัดการกลุ่มฌาปนกิจแต่ละกลุ่ม ทุกระดับ มารวมตัวกันบริหารจัดการกองทุนฯ และใช้หลักการเดิมเป็นฐานในการดำเนินงาน และเพิ่มเติมหลักการใหม่ ๆ ที่ได้ไปเรียนรู้จากสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน ที่ได้ร่วมกันกำหนดเป็นระเบียบของกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ และสร้างแนวคิดการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย กลุ่มสมาชิกให้ชัดเจนเป็นระบบมากยิ่งขึ้นจะสามารถนำพาให้กองทุนฯ ดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมการให้บริการแก่มวลสมาชิก และผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกอย่างทั่วถึง ด้วยหลักสังคมไม่ทอดทิ้งกัน สังคมเข้มแข็ง และสังคมคุณธรรม

บทเรียนการสร้างเครือข่ายสวัสดิการชุมชน

กลุ่ม องค์กรที่มีอยู่ในชุมชน (หมู่บ้าน) มีความเข้มแข็งด้วยสายสัมพันธ์ของความเป็นเครือญาติ และความเป็นผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการ และธรรมชาติ จะเห็นได้ว่า เครือข่ายที่เข้มแข็งที่สุดได้แก่เครือข่าย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ความทุ่มเทการให้บริการในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ถือว่าเป็นหน้าที่ของตนเองที่จะต้องกระทำเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว ลูกหลาน ญาติ และเพื่อนบ้าน

เครือข่ายสวัสดิการสังคมอำเภอหนองปรือ หรือ อาสาสมัครพัฒนาสังคม ที่ได้สวมทับกับเครือข่ายสาธารณสุข บนฐานความเป็นคนที่มีจิตอาสา ได้สร้างการให้สวัสดิการแก่ชุมชนโดยไม่รู้ตัว ถึงแม้ว่าการช่วยเหลือ การสงเคราะห์ไม่ได้เป็นตัวเงิน ไม่ได้เป็นทรัพย์สิน แต่เป็นการให้บริการทางความรู้ ในการดูแลรักษาตนเอง และนำไปสู่การได้รับการบริการทางสาธารณสุขในหน่วยงานภาครัฐ การมีจิตอาสายังไม่ได้หยุดอยู่ที่ที่มีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนเท่านั้น หน่วยงานภาคเอกชนที่เป็นหน่วยงานด้านกุญแจ ก็เกิดขึ้นบนความเป็นจิตอาสาของกลุ่มบุคคลในเขตอำเภอหนองปรือ ที่ได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐบางหน่วยงานที่สนับสนุนสถานที่ เช่น หน่วยกุญแจอำเภอหนองปรือ ที่มีสถานที่ทำการในสถานีนามัยหนองผักแว่น ตำบลสมเด็จเจริญ และสร้างเครือข่ายร่วมกันกับ สถานีตำรวจภูธรหนองปรือ โรงพยาบาลสถานพระบารมี โรงพยาบาลบ่อพลอย ตลอดจนรวมไปถึงการให้บริการรับ-ส่งศพจากโรงพยาบาลไปบำเพ็ญกุศลที่วัด หรือบ้าน โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ก็นับรวมเข้าเป็นสวัสดิการที่เกิดขึ้นในพื้นที่

สิ่งที่ได้เป็นบทเรียนจากการทำวิจัยครั้งนี้ ทำให้เห็นว่า การแสวงหาจุดร่วมและสวจนจุดต่าง ให้ความสำคัญเหมือนกันอย่างเป็นเนื้อเดียวกัน จะทำให้เกิดผลดีกับคณะทำงานที่จะต้องหันมาให้ความสำคัญกับคำว่า “สวัสดิการชุมชน” มากยิ่งขึ้นกว่า “การสงเคราะห์” ให้กับบุคคล กลุ่มบุคคล ที่ได้ถูกกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรของพระราชบัญญัติ หรือ ความหมายของบุคคลที่สมควรจะได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว เครือข่ายสวัสดิการชุมชนที่มีฐานเดิม และการสร้างเครือข่ายแนวใหม่จะมีการผสมผสานแนวคิด แนวทางปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การระดมทุนในหลายๆ รูปแบบ เช่น การรับสมัครสมาชิก การรับบริจาค การจัดผ้าป่า การสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล เพื่อนำไปสู่กลุ่มเป้าหมายในชุมชนที่ได้กำหนดกันขึ้นมาเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง บุคคลภายนอก และหน่วยงานภาครัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุนตามบทบาทหน้าที่เท่านั้น

บทเรียนที่ได้จากกระบวนการวิจัยและการถอดบทเรียน

1. การพูดคุยในระบบการใช้สติสมานี มีความสำคัญมากต่อการสนทนา การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสวัสดิการไม่ใช่เป็นเรื่องยากเพราะชุมชนได้จัดสวัสดิการและมีความชำนาญกันมาก่อนแล้ว
2. การทำงานเป็นทีม และความมีจิตอาสา เป็นบ่อเกิดของการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ
3. การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนร่วมกัน สามารถสร้างความเชื่อมั่น และความยั่งยืน
4. ได้เรียนรู้ช่องว่างระหว่างบุคคลที่เป็นแกนนำ ที่เกิดจากการประสานงานของภาครัฐไปสู่ตัวบุคคลแกนนำ ยิ่งเกิดบ่อยเท่าไร ก็ยิ่งสร้างช่องว่างมากขึ้นเท่านั้น

5. สวัสดิการชุมชนทุกระดับ สามารถสร้างความมั่นคงให้กับชุมชนได้อย่างถาวร
6. การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ควรละเลย และเน้นหนักสวัสดิการชุมชน จะสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานในระดับท้องถิ่นได้ตลอดไป
7. การปรับวิสัยทัศน์ และทัศนคติของผู้นำที่เป็นทางการ เปลี่ยนจากความคิดเดิม ๆ ไปสู่แนวทางการพัฒนาหมู่บ้านแผนใหม่ จะสร้างความสงบสุขให้กับชุมชน
8. การเปิดใจและเรียนรู้จากคนอื่นจะก่อให้เกิดพลังที่สร้างสรรค์เพื่อการดำรงชีวิต และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารงานทุกระดับ ผู้นำชุมชนทุกประเภท ต้องมองตนเองว่าเป็นสมาชิกในชุมชน ไม่สร้างความแปลกแยก ทางฐานะ เศรษฐกิจ สังคม
2. การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนอำเภอหนองปรือ ต้องให้ชุมชน คณะทำงาน มีส่วนร่วมในการบริหารงาน และรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง
3. การขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม
4. ไม่กำหนดบุคคลเฉพาะในชุมชนแบบตายตัว ที่ไม่สามารถนำการบริการสวัสดิการชุมชนให้ขยายผลไปถึงบุคคลที่สมควรจะได้รับสวัสดิการ เช่น คนสติไม่ดี (ไม่ได้บ้า) คนที่มีลูกมาก/ยากจน และคนที่ไม่มีงานทำ เป็นต้น
5. ต้องมีการพัฒนาศักยภาพผู้นำ แกนนำให้เข้าถึงระบบสวัสดิการแบบบูรณาการ
6. สร้างลักษณะนิสัยประชาชนให้รู้จัก เข้าใจ “สังคมไม่ทอดทิ้งกัน สังคมเข้มแข็ง และสังคมคุณธรรม”